
Introducere

Ne aflăm în plin proces de *globalizare*, care reprezintă atât un fenomen, cât și o ideologie. Un concept care nu a fost încă definit cu exactitate, însă au fost observate efectele acestuia. Astfel, în timp ce are loc o integrare internațională printr-un ansamblu de procese extrem de complexe, concomitent cu evoluarea economiilor naționale, există și o serie de efecte negative, unul dintre aceste efecte fiind reprezentat de criza financiară și economică. În ceea ce privește echilibrarea derapajelor, intervenția statului pe piața financiară și economică este decisivă.

„Corporațiile și instituțiile financiare au adoptat cu entuziasm ideea globalizării, transformând-o într-un crez național, aceasta devenind astfel dintr-o doctrină alternativă a dezvoltării o ideologie oficială a elitei economice și politice a omenirii¹”.

Prin intermediul globalizării, companiile și-au abandonat definitiv identitatea națională și au căpătat o libertate nelimitată de a face comerț, de a investi și de a deschide afaceri în statul pe care și-l aleg, întrucât în economia actuală marile corporații au devenit agenții principali ai globalizării.

Societatea civilă este axată pe principiile statului de drept, pe separația puterilor în stat și pe respectarea deplină a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, dreptul aducându-și o contribuție esențială la valorificarea deplină a tuturor însușirilor fizice și spirituale pe care le însumează o persoană. Societatea civilă este reprezentată de o multitudine de relații, de acțiuni sociale întreprinse de persoane individuale sau de grupuri de persoane care nu sunt gestionate de stat și nici nu au vreo legătură cu statul, indivizii fiind liberi și egali în drepturi, acționând în condițiile economiei de piață.

În mod evident, în realitate statul este implicat în orice activitate sau mișcare a individului atât în ceea ce privește apropierea sa de societate, cât și raportat la apropierea societății de individ. Ocrotirea drepturilor membrilor societății reprezintă una dintre modalitățile prin care se asigură conturarea și perfecționarea conținutului raportului individ-stat-societate.

¹ Z. Brzezinski, *Dilemele globalizării*, Ed. Scripta, București, 2005, p. 65.

Indiferent de orânduirea socială sau politică din stat, activitatea economică a statului are o importanță deosebită, reprezentând baza pe care se clădește existența și funcționarea statului. În ultimii ani, infraționalitatea economico-financiară se află într-o ascensiune fulminantă, în cele mai multe cazuri depășind granițele teritoriului național. Din ce în ce mai multe infracțiuni economice sunt săvârșite atât de persoane care dețin funcții importante în domeniul economiei, cât și în cadrul numeroaselor întreprinderi individuale. În acest mod, devine tot mai dificil de atins obiectivul identificării și recuperării prejudiciului rezultat în urma comiterii acestor fapte, autorii dând dovadă de inventivitate, profitând totodată și de lacunele legislative care există, deși legislația în domeniu a suferit modificări recente.

Lumea este guvernată în prezent de foarte multe idei neconcretizate, de o multitudine de informații și concepte, definite de un singur cuvânt, și anume viteza. Dezvoltarea fără precedent a internetului și a rețelelor sociale este un factor ce îngreunează foarte mult identificarea autorilor infracțiunilor economice, care sunt de multe ori grupați într-o rețea infrațională, precum și identificarea și recuperarea prejudiciului.

Astfel, s-au concretizat mai multe tipuri de globalizare, printre care și cea economică, manifestată printr-un flux continuu de servicii și bunuri, depășirea tuturor granițelor comerciale, dobândirea de către privatizare a unor proporții de neimaginat, încurajarea unor reforme. În același timp însă, efectele negative nu au întârziat să apară. Treptat, s-a evidențiat o fragmentare a coeziunii sociale, sporirea unor inegalități atât pe plan intern, cât și pe plan extern, dar și „proliferarea crimei transnaționale²”.

Criminalitatea economică a apărut, la nivel conceptual, la începutul secolului XX, devenind un fenomen în sine la sfârșitul aceluiași secol. Literatura de specialitate consideră criminalitatea economică o noțiune de politică penală, prezentând interes pentru multe alte discipline, în special pentru criminologie și criminalistică³.

„Pe de altă parte, criminalitatea economică reprezintă o problemă interdisciplinară care nu poate fi redusă doar la infracțiunile contabile, legate de ținerea corectă a registrelor și documentelor din cadrul unei societăți. Pentru combaterea sa este nevoie de existența unor experți crimi-

² C. Isac, *Efectele globalizării*, Direcția Publică de patrimoniu Tg-Jiu, http://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/2007-01/51_Farta%20Constantin.pdf p. 52

³ A.A. Leția, *Investigarea criminalității de afaceri. Spălarea banilor. Corupția și fraudă fiscală. Aspecte teoretice și practice*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 27.

naliști, specializați în managementul afacerilor, experți bancari, financiari, auditori etc. Nicio infracțiune economică nu seamănă cu alta, fenomenul infracțional fiind într-o continuă dezvoltare, perfecționare și reinventare, motiv pentru care prevenirea și combaterea acestui tip de criminalitate nu se poate face prin apelarea la sisteme prestabilite, standardizate etc.”⁴.

Atunci când vorbim despre criminalitatea economică, ne conturăm profilul infractorului, „purtătorul gușelor albe, infractorul succesiv profitor, care tinde spre îmbogățirea facilă, mituind, înșelând, participând activ la crearea situației criminale, speculând orice lacună legislativă, orice prevedere legală interpretativă, dorind o viață mult mai bună decât cea pe care o merită”⁵.

De asemenea, trebuie ținut cont de înrudirea dintre criminalitatea economică și criminalitatea organizată, precum și de caracteristicile acesteia din urmă: existența unei legături asociative care are și efect de intimidare a victimei, respectiv existența unui sistem organizațional piramidal⁶.

Cercetarea infracțiunilor din domeniul afacerilor impune cunoașterea aprofundată a fenomenului prin culegerea, stocarea și prelucrarea în bazele de date a unui volum important de informații privind infractorii, antecedentele penale, organizațiile criminale, modurile de operare, tranzacțiile suspecte etc.

Fluxul datelor informative este orientat spre alimentarea activităților investigative și de urmărire penală a organelor judiciare. Organizarea unui flux informațional constant și eficace marchează realizarea unui salt cultural în activitatea de urmărire penală, de la nivelul empiric la nivelul specializării profesionale.

„Infracțiunile economico-financiare și cu precădere fraudele fiscale prezintă o importanță deosebită în practica justiției penale, atât prin prisma relațiilor sociale care formează obiectul de protecție a legilor, cât și prin larga răspândire a faptelor care aduc atingere acestor relații. Nu trebuie ignorat nici impactul infracțiunilor respective asupra stabilității și bunului mers al societății în general. Acest domeniu este poate cel mai controversat din practica judiciară penală, dat fiind caracterul complex al cauzelor și necesitatea unei bune cunoașteri a mecanismelor specifice afacerilor”⁷.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Gh. Alecu, *Criminalistică*, Ed. Ex Ponto, Constanța, 2001, p. 96.

⁶ Gh. Mocuța, *Criminalitatea organizată și spălarea banilor*, Ed. Noul Orfeu, București, p. 17.

⁷ C. Voicu, G.C. Militaru, I. Ardeleanu, *Investigarea infracțiunilor de evaziune fiscală*, Consiliul Superior al Magistraturii, Institutul Național al Magistraturii, București, 2015, p. 5.

Volumul este structurat pe șase capitole. În primul capitol, după o scurtă introducere în subiect, sunt discutate noțiuni generale privind infracțiunile economico-financiare. Voi analiza detaliat infracțiunea de evaziune fiscală și cele asimilate din cuprinsul Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, infracțiunea de spălare de bani și deducerea abuzivă a cotei de TVA. Voi explica termenii de specialitate utilizați în materia economico-financiară, urmând ca la finalul capitolului să prezint reglementările legale internaționale și naționale în domeniul infracțiunilor economico-financiare.

Alegerea mea își are originile în plurisemantismul noțiunii de management și ideea de interdisciplinaritate. Există o legătură profundă între științele economice și științele juridice și modul în care acestea se îmbină armonios în lucrarea mea. Mai mult, există unele semnificații ale noțiunii de management, noțiune care nu poate fi raportată doar strict la economie. Fiecare domeniu de activitate, dar și științele juridice, mai precis, în speță, cele procesual penale, sunt coordonate printr-un management propriu, care se desfășoară prin intermediul unor instituții abilitate și printr-o serie de tehnici și metode în plină dezvoltare. Procesul de management în sine are ca scop optimizarea folosirii și alocării unor resurse, fie acestea de natură umană, materială sau chiar informațională. Acesta se derulează fără întrerupere, la nivel micro, dar și la nivel macro. Totodată, managementul ca știință reprezintă ansamblul de concepte, tehnici, metode care au loc în conducerea unor organizații, instituții sau în implementarea unor scheme de lucru care au ca scop utilizarea în mod optim a potențialului care este disponibil. Așadar, în timp ce științele economice au ca obiectiv studierea modului rațional de folosire a resurselor, cunoașterea dreptului ca știință rezidă în faptul că acțiunile întreprinse prin prisma activității de management trebuie să se subsumeze principiilor legale.

Al doilea capitol se axează pe instituțiile judiciare și extrajudiciare cu atribuții în combaterea infracțiunilor economico-financiare și cooperarea dintre acestea. Tot în cadrul acestui capitol analizez formele de cooperare în vederea unei combateri eficiente a fenomenului infracțional, respectiv cooperarea penală, administrativ-fiscală și vamală.

În cadrul celui de-al treilea capitol se regăsesc tehnicile de cercetare a infracțiunilor economico-financiare, respectiv planul de anchetă, particularitățile de investigare pe parcursul urmăririi penale, metodele speciale de supraveghere și regulile specifice privind judecarea infracțiunilor economico-financiare.

Capitolul patru aduce în centrul discuției acțiunea civilă, debutând cu noțiunea și elementele acțiunii civile exercitate în procesul penal. Tot în

cadrul acestui capitol sunt analizate condițiile de exercitare a acțiunii civile, respectiv raportul dintre acțiunea penală și acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal, iar spre finalul capitolului se regăsesc soluțiile date acțiunii civile de către instanța penală.

Capitolul cinci este dedicat strategiilor de investigare a infracțiunilor economico-financiare în vederea recuperării prejudiciului, fiind structurat pe două subcapitole care tratează instrumentele de indisponibilizare a produsului infracțiunii, respectiv strategiile folosite pentru recuperarea acestui prejudiciu. Vor fi tratate aspecte referitoare la măsura asigurătoare a sechestrului, precum și la măsurile de siguranță a confiscării speciale și a confiscării extinse în care acestea s-au dovedit a fi eficiente. Vor fi menționate extrase din legislația și jurisprudența relevantă în materie.

În fine, ultimul capitol se axează pe o cercetare științifică documentară privind recuperarea prejudiciului rezultat din comiterea infracțiunilor economice.

Subiectul pe care îl analizez este complex și de actualitate, săvârșirea acestui tip de infracțiuni fiind într-o continuă creștere. „Complexitatea luptei împotriva criminalității economico-financiare este determinată de chiar complexitatea fenomenului infracțional. În prezent, infractorii nu mai apelează numai la mijloacele violente de acțiune, de genul violenței, intimidării și terorismului, ci și la cele mai pacifiste metode, precum corupția, spălarea banilor etc. (...)”

Paradoxal, criminalitatea în domeniul afacerilor are la bază deopotrivă evoluția tehnologică fulminantă, în expansiune continuă, și trăsături umane vechi de când lumea: lăcomia, dorința de putere, de faimă, atașamentul de valori materiale (bani, bunuri) de lux, orgoliul etc. Infractorul din acest domeniu este, de regulă, o persoană bine cotate profesional, beneficiind de o poziție socială de invidiat, integrat în societate, de cele mai multe ori dotat cu o inteligență aparte, cunoscător al noilor tehnologii și al psihologiei umane”⁸.

Astfel, există o discrepanță la nivel general între infractorul din acest domeniu și infractorul-tip, subiect activ al altor categorii de infracțiuni. Putem astfel observa în cazul altor infracțiuni reglementate de legislația penală, cum ar fi, spre exemplu, infracțiunile de furt și tâlhărie, că subiectul infracțiunii este, de regulă, o persoană fără studii profesionale ori având studii medii, care provine din familii dezorganizate sau dintr-un mediu abuziv, o persoană neintegrată în societate, care din cauza lipsurilor

⁸ A.A. Leția, *op. cit.*, p. 9.

materiale ori a lipsei educației familiale/sociale, devine răspunzătoare în fața legii penale.

În mod evident, în cazul săvârșirii unor infracțiuni economice, cunoștințele investigatorului în ceea ce privește descoperirea infracțiunilor trebuie să fie situate la cote înalte, fiind nevoie ca acesta să fie foarte bine pregătit, să fie la zi cu noile tehnologii și descoperiri tehnice pentru a avea posibilitatea de a investiga criminalitatea din domeniul afacerilor.

Pentru a obține rezultatele dorite, investigatorul trebuie să se situeze peste nivelul la care se află infractorul, peste abilitățile de care acesta din urmă dispune, să îi speculeze slăbiciunile, să evolueze profesional și să fie la curent cu metodele de operare.

Cunoașterea în profunzime a fenomenului criminalității afacerilor presupune studierea și analiza dosarelor în lucru, a rapoartelor și materialelor de sinteză elaborate de compartimentele specializate ale Ministerului Public, Ministerului Justiției, Ministerului Finanțelor, BNR etc., privind evoluția și modurile de manifestare ale acestuia. Presupune selecția și studierea informațiilor referitoare la fraudele în afaceri deținute de structurile abilitate ale Poliției și ale serviciilor de informații, a datelor obținute de la organisme polițienești naționale și internaționale.

Evaziunea și fraudă fiscală sunt unele dintre capitolele cele mai studiate de teoreticieni și vizate de specialiștii în materie fiscală. Ele reprezintă fenomene economico-sociale de o complexitate și importanță deosebită, care s-au dezvoltat și au luat amploare în cadrul majorității ordinilor naționale, cu care toate statele se confruntă în prezent și ale căror efecte negative încearcă să le limiteze cât mai mult, eliminarea lor fiind practic imposibilă în mod obiectiv. Este necesar ca statele să se preocupe eficient și într-un cadru organizat de preîntâmpinarea și limitarea fenomenelor de acest tip.

Prezenta lucrare poate avea un aport semnificativ la dezvoltarea cunoașterii în domeniu. Considerăm că este oportună efectuarea unei analize critice a stadiului actual al cadrului legislativ internațional și a literaturii științifice în domeniul prevenirii și combaterii evaziunii fiscale, în contextul lipsei unei aprofundări în acest sens.

. Insuficienta cunoaștere a normelor de drept comunitar în domeniu și a modalităților optime de preluare a acestuia în dreptul intern, precum și ignorarea experienței, fie aceasta investigativă, legislativă ori jurisprudențială, de către unele țări membre ale UE sunt aspecte ce se impun a fi evidențiate și corectate, în special în țara noastră.

Atât abordările teoretice existente, cât și experiența practică permit conturarea concluziei că fiscalitatea definește sistemul de principii, reguli și

norme legiferate privind evidența și gestiunea contribuabililor, stabilirea, evidențierea și stingerea obligațiilor fiscale, controlul și soluționarea plângerilor, acordarea de asistență fiscală contribuabililor pentru cunoașterea și aplicarea corectă a legislației fiscale.

Orice bună desfășurare a complexului de activități fiscale presupune existența unor structuri specializate, investite cu autoritate în domeniu, care să asigure și să coreleze toate aspectele fiscale.

Realizarea obiectivelor politicii fiscale, potrivit atribuțiilor și competențelor prevăzute de lege, se face prin structurile centrale și teritoriale ale Ministerului Finanțelor Publice și Agenției Naționale de Administrație Fiscală.

O modalitate concretă care are ca scop dezvoltarea afacerilor sau desfășurarea unor activități ce necesită abilități cognitive și presupun o inteligență care să sporească pas cu pas capacitatea oamenilor de a soluționa împreună probleme complexe se concretizează în ceea ce numim parteneriat fiscal. Pe de o parte, există o instituție a statului care are atât drepturi, cât și obligații, iar pe de altă parte, există contribuabilii care au, în mod asemănător, drepturi și obligații stabilite *ope legis*. Interesant este modul oglindă în care funcționează acestea interdependent, întrucât drepturile autorității fiscale sunt obligații ale contribuabilului, în timp ce drepturile contribuabilului sunt obligații în sarcina autorității fiscale.

Un punct de pornire în dezvoltarea inteligenței parteneriale trebuie să fie identificarea drepturilor și obligațiilor partenerului, acceptate social, iar ca pas imediat următor să se materializeze asigurarea condițiilor pentru satisfacerea acestora, tocmai pentru a sări peste etapa pur teoretică.

Realizarea unui parteneriat performant prin intermediul reconstrucției relațiilor dintre contribuabil și stat depinde de capacitatea de inovație a autorității fiscale, având ca fundament valorile comune și direcționarea unor noi energii ale economiei de piață.

Obiectivul final al parteneriatului fiscal este sporirea fenomenului de conformare voluntară, prin înțelegerea și îndeplinirea dorințelor sociale ale contribuabililor. Astfel, înainte de a-i cere contribuabilului să dovedească faptul că poate fi partener ideal, trebuie să ne adresăm o serie de întrebări vizând relațiile parteneriale, de exemplu, cum trebuie să se comporte administrația fiscală, principiile și metodele, care ar fi o formulă ușor de acceptat în legătură cu dimensiunea obligațiilor ce ar putea să îl determine pe contribuabil să aibă comportamentul unui real partener, fără a se simți constrâns.

Mergând mai departe, observăm că principalul obstacol în recupezarea prejudiciului la momentul săvârșirii unei infracțiuni îl reprezintă

identificarea bunurilor care pot fi confiscate, pentru că, de multe ori, acestea nu aparțin nici măcar rudelor celui care beneficiază de sumele provenite din astfel de infracțiuni. În plus, în prezent, o piedică adesea insurmontabilă în privința indisponibilizării bunurilor, găsirea efectivă a imobilelor, conturilor bancare ale persoanei cercetate, este reprezentat de faptul că, în paralel cu ancheta penală propriu-zisă, în prezent este necesară și desfășurarea unei adevărate anchete financiare, fiindcă sunt vizate mai multe aspecte ale investigării și dezvoltării unor strategii eficiente.

De aceea, este esențială identificarea căilor optime pentru a ajunge la un sistem eficient în ce privește reglementarea unor instrumente legislative care să prezinte o abordare diferită. Este necesară o creștere a capacității instituțiilor de a identifica bunurile dobândite prin comiterea unor fapte prevăzute de legea penală și de a le confisca. De asemenea, un alt element fundamental îl reprezintă necesitatea de a identifica de timpuriu bunurile care să fie sechestrate.

Alte probleme pentru care trebuie găsite soluții optime, având în vedere contextul intern actual, sunt: deprecierea bunurilor până la finalul procedurii penale și faptul că măsurile asigurătorii aplicate sunt adesea insuficiente pentru recuperarea întregului prejudiciu suferit, deoarece vizează doar anumite bunuri ale făptuitorului.

Deși o proporție covârșitoare a tezei creionează principiile juridice, teza de doctorat în sine având caracter juridic, este important ca publicul larg să înțeleagă existența unei legături strânse între noțiunea de management, în care își au izvorul strategiile de recuperare a pagubelor produse prin săvârșirea faptelor de natură penală, și metodele eficiente cu caracter provizoriu sau definitiv, prin care valorile economice sustrate revin în patrimoniul statului.

Subiectul de studiu este inepuizabil, iar metodele de combatere și investigare se află în continuă inovare, perfecționare și mișcare, în condițiile în care lupta împotriva criminalității din domeniul afacerilor este departe de a se fi terminat.

Capitolul I

Noțiuni generale privind infracțiunile economico-financiare

► 1.1. Definirea conceptului de infracțiuni economico-financiare

Activitatea financiară a statului, spre deosebire de alte sfere de activitate, are un caracter interramural, întrucât acumularea și utilizarea resurselor financiare atinge toate domeniile și sectoarele administrării de stat. În procesul de gestionare financiară, statul controlează atât activitatea organelor de stat, cât și activitatea întreprinderilor, organizațiilor și instituțiilor privind realizarea sarcinilor care le revin.

Fenomenul negativ al infracțiunilor economico-financiare și numărul lor tot mai mare sunt o problemă de permanent interes și actualitate pentru societate.

Cercetarea infracțiunilor economico-financiare implică nu doar cunoștințe tehnologico-profesionale bogate, și multă pricepere, ci și situarea pe poziții diametral opuse a criminalistului și a făptuitorului. Uneori, o diferență dintre cei doi „jucători” implicați este dată de faptul că investigatorul nu este singur în demersul său operativ, în timp ce infractorul din domeniul afacerilor acționează în mod izolat în activitatea sa ilicită. Spre exemplu, în cazul unei infracțiuni de luare de mită, atât cel care oferă, cât și cel care primește mita dorește să fie implicate cât mai puține persoane care să cunoască existența faptei ilegale. Totuși, există și unele rețele de făptuitori sau grupuri infracționale organizate, care implică resurse umane mai vaste cu privire la comiterea anumitor infracțiuni cu componentă economică.

Pe de altă parte, cel care investighează infracțiunile din acest domeniu este sprijinit adesea de specialiști. Acestuia i se oferă acces la diferite baze de date și se bazează pe sprijinul autorităților naționale și internaționale sau pe un factor extern ușor favorizant ce constă în ajutorul primit din partea unor instituții specializate competente.

Această temă dobândește o importanță sporită atât prin prisma numărului mare de cauze având ca obiect infracțiuni din domeniul

criminalității economice, financiare și bancare, în condițiile în care acest gen de criminalitate este diseminat pretutindeni, precum și din cauza dificultăților întâlnite de către organele de urmărire penală pe parcursul desfășurării anchetelor, în demersurile întreprinse având ca obiectiv înțelegerea acestor scheme financiare (de cele mai multe ori extrem de laborioase și complexe), precum și în abordarea anchetelor penale de acest gen (plan de cercetare, tactici criminalistice)⁹.

Criminalitatea economico-financiară reprezintă un fenomen actual pentru majoritatea statelor, un flagel ajuns la cote ridicate. „În egală măsură este și un fenomen aflat într-o continuă evoluție. „Este un fenomen actual, întrucât continuă să fie o problemă pentru toate statele, implicit pentru România, autoritățile judiciare confruntându-se cu forme tot mai evoluate ale acestui tip de criminalitate; și este, de asemenea, un fenomen aflat într-o evoluție continuă, întrucât infractorii găsesc mijloace din ce în ce mai sofisticate și mai complexe prin care să înfrângă sau să eludeze dispozițiile legale cu incidență în domeniu, prin care să își acopere urmele infracțiunale, să dea o aparență de legalitate activităților desfășurate și să-și asigure produsul infracțiunii”¹⁰.

Mecanismele legislative existente în ceea ce privește încercarea de stopare și contracarare a infracțiunilor economico-financiare nu corespund cerințelor actuale și nu pot controla acest fenomen negativ. „La fel cum se întâmplă în majoritatea domeniilor infracțiunale, infractorii găsesc diverse metode de a eluda legea, făcând uneori misiunea de identificare și tragere la răspundere penală a acestora dacă nu imposibilă, în orice caz, tot mai dificilă. (...) infractorii nu bat pasul pe loc, dimpotrivă, preiau și perfecționează noi mijloace de a obține resurse financiare în mod nelegal și de a prejudicia atât partenerii comerciali, cât și bugetul de stat. Având în vedere aspectele expuse, devine esențial ca organele judiciare să găsească răspunsuri pe măsură la acest fenomen îngrijorător, în scopul combaterii acestuia și găsirii celor mai eficiente mijloace de depistare și tragere la răspundere penală a persoanelor care săvârșesc astfel de fapte”¹¹.

În contextul actual, pentru a avea succes, investigatorii trebuie să identifice, să utilizeze, dar și să adapteze tactici și tehnici cât mai eficiente de investigare a infracțiunilor economico-financiare. „Misiunea nu este ușoară, având în vedere specificul acestui tip de criminalitate, tipologia infractorului care acționează, hățișul legislativ, mecanismele financiare

⁹ C. Voicu, G.C. Militaru, I. Ardeleanu, *op. cit.*, p. 5.

¹⁰ *Ibidem*, p. 6.

¹¹ *Ibidem*.

utilizate, extrem de elaborate și complexe. Demersul investigativ – în cadrul acestui tip de criminalitate – nu este unul simplu (prin comparație cu investigarea unei infracțiuni de omor, furt etc.), întrucât dincolo de cunoașterea riguroasă a legii penale și procesual penale, cercetarea penală presupune și cunoștințe temeinice din domeniul economic, cu diferitele lui ramuri (fiscale, vamale, de contabilitate, ale pieței de capital, bancare, monetare etc.), fără de care înțelegerea schemei infracționale (*modus operandi*) este dificilă¹².

Practic există o serie de etape prealabile, anterioare elaborării planului de anchetă și administrării pas cu pas a probatoriului, etape de-a lungul cărora sunt utilizate concepte de sorginte criminalistică, fiind imperios necesar să se contureze răspunsuri la unele întrebări fundamentale precum „ce?”, „cine?”, „unde?”, „când?” și „cum?”, întrucât organele judiciare au nevoie să înțeleagă obiectul fiecărei cauze prin prisma aspectelor factive caracteristice acestora, de la general la particular sau invers, în funcție de modalitatea de raționament ce poate fi utilizată în cadrul fiecărei spețe în parte.

Prin urmare, apreciem că identificarea celor mai bune metode criminalistice în desfășurarea urmăririi penale prezintă o importanță esențială în vederea efectuării unui demers judiciar eficient, pentru a putea fi trase la răspundere penală persoanele vinovate și pentru a se putea recupera prejudiciile cauzate.

1.1.1. Infracțiunea de evaziune fiscală și cele asimilate din Legea nr. 241/2005

Fenomenul evaziunii fiscale se regăsește atât pe plan național, cât și pe plan internațional, întrucât evaziunea fiscală este una dintre cele mai prezente infracțiuni cu caracter economic. Nivelul evaziunii fiscale variază și este reprezentat de valoarea veniturilor nedeclarate, adică diferența dintre venitul care ar trebui să fie raportat autorităților fiscale și suma care este raportată în realitate.

Având în vedere creșterea permanentă a obligațiilor fiscale ale contribuabililor (impozite, taxe, alte sume datorate sectorului bugetar), precum și a obligațiilor parafiscale, au luat naștere diverse metode de eludare a dispozițiilor fiscale care instituie asemenea obligații. Astfel, încercarea contribuabililor de a sustrage de sub incidența legii unele

¹² *Ibidem.*